

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики

1 грудня 2025 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку, колеги. Всіх радий бачити.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Вітаємо, пане голово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Зараз, як тільки мені маякнуть, що є у нас кворум, одразу ж і почнемо. Одразу ж і почнемо. Ну чекаємо, кворуму поки немає.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Микито Руслановичу, чуєте мене?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так-так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я в дорозі їду, я буду присутній, але якщо буде зникати зв'язок, то я ознайомився з усіма питаннями і всюди їх підтримую. Тому якщо зв'язок зірвався, то прошу мій голос "за" зарахувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

КРАВЧУК Є.М. Микито Руслановичу, я теж ще тут складно добираюся. То прошу теж зарахувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, розумію.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Микито Руслановичу, я так само.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. У нас кворум є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Кворум є, так?

ЛЕРОС Г.Б. Я так само по всіх пунктах прошу зарахувати мій голос "за".

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратовичу. Дякую, колеги. Дякую, що хоч ви у дорозі, але підключилися. Так що дякую вам.

Колеги, ну тоді я пропоную розпочати засідання. Пропоную затвердити запропонований порядок денний. Давайте, хто - за?

Потураєв - за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито Руслановичу, є зауваження до порядку денного. 6-м пунктом два різні питання, я пропоную розвести їх на 6-й і 7-й.

ПОТУРАЄВ М.Р. 7-й...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Там про пам'ятки імперські і про географічні назви. Ви їх звели в один, я пропоную їх два.

ПОТУРАЄВ М.Р. Без питань. Давайте з пропозицією Володимира Михайловича, колеги.

Я - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко - за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях - за.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Пропозиція В'ятровича - за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Утримались?

Дякую, колеги. Одноголосне рішення.

Отже, колеги, перше питання - це проект Постанови про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2026 - 2027 роках, реєстраційний номер 14203.

Хочу перед початком розгляду питання подякувати Ірині Мирославівні Констанкевич за як завжди велику роботу підготовчу. Ми всі відпрацювали це все в рамках підкомітету профільного. Дякую всім колегам, хто працював, дякую помічникам, хто працював, дякую секретаріату. Думаю, що вийшло у нас, як завжди, на високому рівні.

Тому я передаю слово Ірині Мирославівні. І я думаю, що після того одразу можна буде проголосувати. Ірино Мирославівно, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановний пане голову, шановні члени комітету, вашій увазі пропонується проект Постанови про відзначення пам'ятних дат та ювілеїв у 2026-2027 роках. Співавторами даної постанови є члени комітету і, як слушно зазначив пан голова, усі пропозиції, які надійшли до проекту, розглянуті на підкомітеті і наразі пропонуються на розгляд комітету.

Зауважу кілька таких важливих аспектів, що ми підготували пропозиції на 2026-2027 рік згідно раніше ухвалених рішень, тобто два роки – це перше.

Друге. Це та обставина, що ми враховуємо пропозиції, які надійшли від профільних організацій, інституцій, комітетів і народних депутатів. Я хочу подякувати усім активним, хто надав фахові і вивірені позиції, зокрема це Інститут нацпам'яті, Мінкультури, МОН, Національна академія наук, Національна академія аграрних наук, колегам народним депутатам, які були активні, це і Вікторія Кінзбурська, і Олег Кулініч, Олександр Дануца, Роман Тістик, пані Олена Кондратюк, Павло Фролов та багато інших.

Загалом відзначу, що надійшло майже 3 тисячі пропозицій: 1700 на 26-й і понад 1200 на 27-й роки. Ми їх уважно розглянули на відповідність до указу Президента і не всі були включені з огляду на те, що є певні невідповідності, дубляжі або ще не відповідають масштабу. Але після проведеної попередньої роботи, додам ще слова подяки і секретаріату, і зокрема пану Кирилу Грабчаку, тобто усім колегам, а це великий колектив, які над цим працювали, прошу підтримати даний проект постанови, тому що включені найважливіші ювілеї, дати. Зокрема якщо говорити про десятилітній крок, то є ювілей Івана Франка, Михайла Грушевського, Богдана Гаврилишина, Олени Теліги і багатьох-багатьох інших. Окремим блоком відзначу, що є у нас і пам'ятні дати, на жаль, сумні, це пропозиції, які надійшли відзначати воїнів-героїв війни нинішньої, і ми їх усі включили. Безперечно, ми сподівалися на більш активну позицію Міністерства ветеранів і Міноборони, але наразі дякуємо Інституту нацпам'яті за подані пропозиції.

Тому прошу підтримати. І нам важливо сьогодні проголосувати, щоб на останній пленарний тиждень 2025 року ця постанова була ухвалена.

Дякую за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Ірино Мирославівно.

Колеги, хто ще хотів би щось додати, два слова?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Давайте голосувати, поки ще є зв'язок.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Давайте вже, бо наговорилися, напрацювалися...

(Загальна дискусія)

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Давайте подякуємо Ірині Мирославівні, Кирилу за організацію обговорення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це правда. Велика робота, дуже багато інформації було опрацьовано. Так що я ще раз дякую.

Отже, колеги, хто за те, щоб підтримати проект Постанови № 14203 і рекомендувати Верховній Раді України включити її до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами

розгляду прийняти за основу та в цілому з урахуванням пропозицій комітету з необхідним техніко-юридичним опрацюванням.

Співдоповідачем призначити відповідно Ірину Мирославівну Констанкевич. Я думаю, що всі за. Колеги, прошу підтримати це рішення.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Ну з урахуванням того, що колеги попереджали, що вони теж - за, бо у них переривається зв'язок, у нас рішення теж прийнято одноголосно.

Колеги, наступне питання – це проект Постанови про заходи з вшанування пам'яті Симона Петлюри (реєстраційний № 14244). Це теж наша комітетська ініціатива, наша постанова. Я думаю, що я би зараз попросив, попри те, що Володимир Михайлович в дорозі, все ж таки, я сподіваюся, прокоментувати. У нас на зв'язку пан Іван Вербицький і Олександр Анатолійович Алферов, може, вони щось додадуть. Я вважаю, що це дуже важливий документ, своєчасно ми його підготували. Дякую всім колегам, які над ним працювали, і пану Тарасу Шамайді, і пану Андрію Бобляху. Так що це теж, я думаю, ми маємо підтримати.

Так що, я думаю, зараз Володимир Михайлович, потім, якщо в Андрія Бобляха нормальний зв'язок, я думаю, що він теж прокоментує. І тоді будемо, я думаю, голосувати.

Володимир Михайлович, будь ласка, ти перший тоді. Добре?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дивіться, колеги, я тішуся, що у нас вже в принципі систематизовано роботу по ювілейних датах і ми справді ухвалюємо дві постанови на два роки вперед, тобто систематизували цю роботу, даємо можливість підготувати органам державної влади. Але разом з тим, ми лишаємо завжди невеличкий виняток: одна-дві дати в рік, які потребують окремої постанови для підкреслення окремої уваги держави до цієї дати. І я вважаю, що якраз річниця загибелі Симона Петлюри є одна з таких дат. Тому ми виносимо її в окрему постанову, тому що це справді неймовірно значима фігура і тоді, 100 років тому, і маємо розуміти, що він залишається напевно одним з найбільш цікавих для Росії об'єктів інформаційних атак, відповідно нам так само в цьому контексті треба думати, аби проводити інформаційну кампанію, спрямовану на відділення від тих дискредитацій Симона Петлюри.

Відповідно окрема постанова, яка передбачає, що органи державної влади активніше включаться на центральному рівні до відзначення 100-річчя загибелі Симона Петлюри. І надзвичайно важливо, щоб ми врешті-решт активніше включили

в цю роботу полтавську владу. На жаль, досі бачимо зволікання місцевої полтавської влади в одному важливому пункті відзначень, який мав би бути реалізований наступного року обов'язково. Мова йде про спорудження пам'ятника Симону Петлюрі в Полтаві. Конкурс проведено. Мова йде про дуже невеликі гроші, які мали би бути виділені на місцевому рівні. На жаль, маємо повне зволікання, якщо не саботаж, з боку місцевої влади. Тому, крім всього іншого, потрібна ця постанова як додатковий спонукальний чинник Києва для Полтави звернути увагу на надзвичайно важливі роковини, які будуть наступного року, і на надзвичайно важливий аспект відзначення цих роковин, такий, як спорудження в рідному місті Симона Петлюри в Полтаві пам'ятника Симону Петлюрі. Тому вважаю за потрібне, щоб ми винесли це окремою постановою.

Дякую всім, хто виступили співавторами, кілька десятків депутатів підписали її, сподіваюся, що буде ухвалено. І думаю, що буде дуже правильно, що ми розглядаємо це, власне будемо розглядати це разом, паралельно із цими загальними ювілейними постановами.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Я думаю, що завжди слушно і доречно нагадати кацапні, що ми не тільки бандерівці, ми ще мазепинці і петлюрівці, так щоб вони не забували про це.

Андрій Ростиславович дуже багато теж зробив, депутат наш від Полтави і Полтавщини.

Андрію Ростиславовичу, щось додасте?

БОБЛЯХ А.Р. Так, Микито Руслановичу. Добрий день, колеги. Підтримую все вищесказане Володимиром Михайловичем, але хочу ще уточнення зробити. Володимир Михайлович сказав щодо місцевої влади. Я хочу уточнити, що це не міська рада, а це ОВА і обласна рада. Тобто область...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дякую, дякую, Андрію. Так-так.

БОБЛЯХ А.Р. Так, область не виділяє кошти, хоча пройшов конкурс і ми чекаємо все ж таки, що в наступному році вже буде виділено і насправді конкурс буде завершений, і буде пам'ятник Петлюрі встановлений, тому що міська влада всіляко сприяє щодо благоустрою даної ділянки, яка виділена під цей монумент, під цей пам'ятник. Тобто робота йде і надіємося тільки на підтримку області.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну я хочу додати, що у нас на зв'язку Олена Олександрівна Ковальська, вона підтримує це на рівні Офісу Президента, є підтримка з боку нашого Міністерства культури, є підтримка з боку Міністерства розвитку громад і територій. Я думаю, що ми це питання все ж таки доведемо до необхідного завершення.

Олександр Анатолійович Алфьоров, я бачу, хоче щось додати. Будь ласка, пане Олександрє. Завжди раді вас бачити.

АЛФЬОРОВ О.А. Шановні колеги, дякую щиро за те, що надали слово. Критично необхідна постанова. У нашого інституту є плани міжнародного рівня на наступний рік, пов'язаних в контексті Петлюри. Тому абсолютно виступаємо – за з проханням підтримати і якомога більше поширювати інформацію про цю постанову окремою по Симону Петлюрі, тому що кажу ще раз, у нас намічено і видання, і міжнародні заходи.

Дякую. Дякую щиро тим, хто працював над цією постановою, окремо дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Олександрє.

Колеги, я тоді пропоную підтримати рішення про рекомендацію Верховній Раді включити Постанову реєстраційний номер 14244 до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду прийняти за основу та в цілому з врахуванням пропозицій комітету і з необхідним техніко-юридичним доопрацюванням.

Співдоповідачем я, колеги, якщо ніхто не проти, рекомендую Андрія Бобляха. Андрію Ярославовичу, ви не проти?

БОБЛЯХ А.Я. Не проти, звісно. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Тоді, значить, пропоную ось в такій редакції це рішення підтримати.

Отже, хто за?

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

БОБЛЯХ А.Я. Боблях – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

З Євгенією Михайлівною зв'язок переривався. Але вона написала, що вона теж просить зарахувати її голос – за. Так само, як і Гео Багратович.

Колеги, наступний проект Закону в нашому порядку денному – це реєстраційний номер 14071, проект Закону про внесення змін до Закону України "Про застосування англійської мови в Україні" щодо усунення правової невизначеності стосовно встановлення надбавки за володіння англійською мовою, поданий він Кабінетом Міністрів. Дуже він простий. Я думаю, що всі його бачили, там буквально одна технічна правочка.

Але тим не менше, з нами Іван Іванович Вербицький, як я вже казав, і Наталія Олександрівна Алюшина - Голова Нацагенства з питань державної служби.

Колеги, якщо є бажання прокоментувати, будь ласка. Іване Івановичу, я думаю, да?

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. Да. Доброго ранку, шановний Микито Руслановичу, шановні народні депутати. Власне, справді передбачено вноرمувати, щоб надбавки могли діяти після того, як їхня дія буде встановлена, бо наразі власне норми про надбавки, норми про те, коли вони встановлюються, і іспити розведені в часі, так що через 2 чи через 4 роки після закінчення воєнного стану вони, з одного боку, почнуть діяти, але відповідно до іншої статті завершать діяти. Власне ми пропонуємо ці речі узгодити таким чином, щоб власне вони врешті діяли.

І так само пропонуємо, щоб Кабінет Міністрів встановлював, власне визначав посадові обов'язки, які передбачають знання англійської мови, бо наразі ми стикнулися з тим, що в різних міністерствах і органах можуть бути дуже різні штатні розписи і дуже по-різному названі посади. Тому якби зібрати їх всі в один єдиний перелік – не зовсім продуктивна задача. Тому ми власне пропонуємо, щоб Кабінет Міністрів встановлював власне якісь властиві функції, для яких потрібне знання англійської мови, і відповідно вже після цього кожен державний секретар в кожному міністерстві, наприклад, чи в іншому органі визначав, які саме посади у конкретному штатному розписі відповідають цим функціям.

Просимо підтримати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, запитання до Івана Івановича є у когось, може?

Якщо ні, то пропоную тоді перейти до голосування. Отже, пропоную прийняти рішення про те, щоб ми рекомендували Верховній Раді проект Закону про внесення змін до Закону України "Про застосування англійської мови в Україні" щодо усунення правової невизначеності стосовно встановлення надбавки за володіння англійською мовою (реєстраційний № 14071), який поданий Кабінетом Міністрів України, включити його до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду у першому читанні прийняти за основу та в цілому з урахуванням пропозицій комітету, а саме абзац другий підпункту 2 пункту 1 розділу I законопроекту після слів "штатного розпису" доповнити словом "штату".

Співдоповідачкою пропоную призначити Євгенію Михайлівну Кравчук, оскільки вона у нас якраз доповідала базовий Закон про застосування англійської мови. Якщо немає заперечень, прошу таке рішення підтримати. Колеги, хто – за?

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Колеги, хто – проти? Хто – утримались? Дякую, колеги, рішення прийнято.

Колеги, наступне питання порядку денного про рішення комітету за результатами виїзного засідання до міста Львова 30-31 жовтня 2025 року. Запросили ми для обговорення цього питання Івана Івановича Вербицького, Олега Ігоровича Наливайко і Олександру Андріївну Коваль.

В принципі, якщо у Миколи Леонідовича зараз сталий зв'язочок, то я просив би Миколу Леонідовича саме прокоментувати проект рішення, власне, так би мовити, коротко нагадати нам про підсумки нашої роботи, дуже плідної, до організації якої Микола Леонідович мав безпосереднє відношення, за що ми йому дякуємо і всім, звичайно, всім колегам, які готували цю дуже плідну нашу поїздку.

Микола Леонідович, будь ласка, якщо ти на зв'язку.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колеги, на зв'язку. Але буду коротко. Рекомендації стосуються книговидавничої справи і музейної справи, зокрема збереження пам'яток культурної спадщини. Ще один пункт, який ми обговорювали, це те, що стосується мистецької освіти і побажань працівників галузі мистецької освіти. Ми це врахували в окремих поправках, які нами вже подані до іншого законопроекту, тому в рекомендаціях їх немає. А в цьому вигляді рекомендації прошу підтримати.

Дякую. І дякую всім колегам, хто долучився до нашої роботи у Львові.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Микола Леонідович.

Колеги, якщо немає бажання щось додати до того, що вже сказав Микола Княжицький, то я просив би затвердити рішення комітету, думаю, що всі будуть – за.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги. Дякую, пані Тетяно.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Колеги, рішення прийнято.

Іване Івановичу, у вас до наступного питання чи до цього?

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. До цього, якщо можна, короткий коментар.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. Дякую, по-перше, за запрошення і за чудове рішення.

Хочу вам також представити нашу колежанку Богдану Лаюк, яка сьогодні тут з нами. Вона власне буде займатися питаннями, пов'язаними з політикою у сфері книговидання, бібліотек українською мовою. Я сподіваюся, що ці рекомендації дуже допоможуть нам у подальшій роботі.

Дякую вам дуже.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Іване Івановичу.

Пані Богдано, ми раді вас бачити, раді знайомству, поки що по Zoom, запросимо вас найближчим часом до нас, щоб ми вже особисто зустрілися і всі питання з вами могли би...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я теж хотів би як голова підкомітету з питань культури привітати пані Богдану з початком роботи і сказати, що в нашій особі, в наших особах, членах комітету, ви завжди знайдете повну підтримку. Незалежно від нашої партійної приналежності ми в цих всіх питаннях єдині і робимо все для того, щоб ваші плани втілювалися в життя. Але головне, щоб ці плани були, а ми їх завжди підтримаємо.

Дякую.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пані Богдано, я одразу по справі. У "Різному" буду піднімати питання, яке буде безпосередньо стосуватися ваших нових обов'язків. Тому прошу залишитися до "Різного".

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, дякую за підтримку і рішення. Дякую за підтримку пані Богдани. Я думаю, що ми спрацюємося, переконаний в цьому. Ми хороший комітет, ми любимо наше міністерство.

Колеги, переходимо до наступного питання: пропозиції комітету до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік. Ми врахували всі подані пропозиції, зокрема і від Офісу Президента України, там номер 2, і Кабміну, номер 1, і далі позиції з 3-ї по 9-ту. І голови підкомітету з питань музичної індустрії пана Олександра Санченка, це пропозиції 10 і 11.

Якщо є бажання у когось прокоментувати це питання, будь ласка. Якщо ж ні, то пропоную затвердити ці пропозиції.

А от пані Інна Солодка, раді вас бачити, як завжди, пані Інно. Будь ласка.

СОЛОДКА І.В. Вітаю. Дякую. Вітаю, Микито Руслановичу, шановні колеги. Ми би просили єдине – пункт 9 до проекту про внесення змін до Цивільного кодексу у зв'язку з оновленням (рекодифікацією) положень Книги першої виключити цей пункт, оскільки зареєстровано і в першому читанні прийнято проекти законів про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку з оновленням (рекодифікацією) положень Книги першої. Це 14056 від 21 вересня 25-го року. Та другий проект – про внесення змін до Цивільного кодексу (реєстраційний номер 14057 від 21 вересня 25-го року). Зазначені проекти, вони врегульовують зокрема питання встановлення опіки і піклування, повноваження служб у справах дітей, а також питання здійснення представництва малолітніх і неповнолітніх дітей.

Тому з метою уникнення дублювання просили б цей пункт виключити. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я не бачу перешкод в цьому, колеги. Якщо всі згодні, то тоді давайте підемо назустріч цій пропозиції. Немає заперечень, колеги? Тетяно Василівно?

СКРИПКА Т.В. Ні, немає. Все добре, підтримуємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Отже, колеги, тоді, значить, пропоную затвердити пропозиції Комітету до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік в редакції комітету з урахуванням тієї пропозиції, яку зараз озвучила пані Інна і підтримала Тетяна Василівна Скрипка.

Колеги, хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

БОБЛЯХ А.Я. Боблях – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги, рішення прийнято.

Колеги, наступне питання, це буде шосте. Відповідно за пропозицією Володимира Михайловича ми розбиваємо на два і починаємо з розгляду питання про стан виконання положень Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України", 3097-ІХ від 3 травня 2023 року. Отже, тут я ставлю поки що крапку.

Будь ласка, Володимире Михайловичу, бачу руку. Будь ласка, вам слово.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микита Русланович сказав, що ми дуже любимо Міністерство культури. Це справді так. Але, шановні колеги з Міністерства культури, дайте нам більше підстав вас і далі більше любити. Тому що, на жаль, те, що відбувається з законопроектом 3097, не дає таких підстав, тому що зараз детальніше розповім, але комунікація міністерства з приводу цього закону є абсолютно незадовільною.

Нагадаю, в травні 2023 року ми ухвалили закон, який передбачав, що протягом трьох місяців уряд мав забезпечити перегляд статусу пам'ятників та пам'ятних знаків, які є об'єктами культурної спадщини та містять символіку російської імперської політики у зв'язку з набранням чинності цього закону. Тобто по кожній із пам'яток в реєстрі міністерство мало визначитися, чи містять вони символіку російської імперської політики, і якщо так, то ухвалити одне чи кілька з п'яти рішень - демонтувати пам'ятку, надати згоду на її переміщення, демонтувати окремі елементи, змінити назву пам'ятника або в поодиноких випадках, коли пам'ятка становить виняткову мистецьку цінність, залишити її в реєстрі, або щодо пам'яток загальнодержавного значення зробити відповідні подання в Кабмін.

Я розумію, що могли виникнути якісь затримки і процес міг зайняти 4, не 4, а 6 місяців. Я розумію, що з часу ухвалення цього закону у нас вже тричі міняється керівництво Міністерства культури і приходять нові люди, але, колеги, разом з тим все одно минуло два з половиною роки з часу ухвалення цього закону і ми бачимо, що, на жаль, досі значна кількість об'єктів, що містять російську імперську символіку, так і не виведена з реєстрів.

Чуємо справедливі нарікання на багатомісячні зволікання в міністерстві з розглядом цих питань, які лунають з областей. І навіть отримати з міністерства

інформацію вчасно і в зручному для аналізу вигляді ми досі не можемо. Комітет в своєму листі на міністерство просив до 29 вересня надати дуже конкретну інформацію, зараз перепрошую, буде трошки довша цитата, але вона потрібна. Отже, що ми просили? Надати інформацію наступного чину: загальна кількість об'єктів культурної спадщини, стосовно яких міністерством проведено аналіз щодо належності/неналежності об'єкта до тих, які містять символіку російської імперської політики чи є символікою російської імперської політики. Із них кількість об'єктів культурної спадщини, які містять символіку російської імперської політики чи є символікою російської імперської політики і потребують перегляду їх пам'ятко-охоронного статусу; б) кількість об'єктів, які містять символіку російської імперської політики чи є символікою російської імперської політики, щодо яких отримали від місцевих органів охорони культурної спадщини, громадських організацій подання на перегляд статусу об'єктів; в) кількість об'єктів, щодо яких повернуто на доопрацювання матеріали, які зазначені у пункті б) цього листа; г) кількість вилучених з Державного реєстру нерухомих пам'яток України об'єктів, які є символікою комуністичного тоталітарного режиму згідно Закону про засудження комуністичного та тоталітарного режиму та Закону про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики; д) кількість не взятих на державний облік об'єктів культурної спадщини відповідно до частини четвертої статті 13 Закону "Про охорону культурної спадщини"; е) кількість об'єктів, щодо яких прийнято рішення про невилучення з Державного реєстру нерухомих пам'яток України об'єктів та за результатами розгляду матеріалів, зазначених у пункті б) цього листа; є) кількість об'єктів, щодо яких прийнято рішення про надання згоди на переміщення об'єктів у інші місця відповідно до пункту другого частини першої статті 15-1 закону; ж) кількість об'єктів, щодо яких прийнято рішення про надання згоди на демонтаж, вилучення окремих елементів об'єктів, які є символікою; з) кількість об'єктів, щодо яких прийнято рішення про залишення в реєстрі об'єктів, що становлять виняткову мистецьку цінність відповідно до пункту 4; и) кількість об'єктів, щодо яких прийнято рішення про внесення змін до відомостей реєстру в частині назви та/або виду пам'ятки відповідно до пункту 5 частини першої статті 5 закону". Кінець цитати.

Незважаючи на неодноразові нагадування, комітет не отримав цієї інформації ні в кінці вересня, ні в кінці жовтня. Лист із довідкою про стан виконання цього Закону 3097 міністерство надіслало (увага!) 28 листопада, тобто в останній робочий день перед цьогорічним засіданням. І в ньому, цьому листі, є лише окремі цифри з тих, які ми запитували, а інших просто немає. Структуровані ці дані зовсім не так, як ми просили. І відповідно немає можливості нормально узагальнити цю інформацію.

Колеги, така комунікація дуже ускладнює аналіз стану виконання закону міністерством і викликає додаткові запитання, наприклад, скільки ж подань від областей, які перераховані в листі міністерства, ще не розглянуто і чому. Скільки часу лежать у міністерстві ці подання? Як міністерство аналізує на предмет наявності російської символіки ті об'єкти, хоча б загальнодержавного значення, по яких області не надіслали подань? І коли врешті-решт закон буде виконано у повному обсязі?

Дуже прошу, колеги, вичерпної відповіді і в першу чергу про те, коли врешті ми отримаємо повну інформацію, коли ви зможете звітуватися про реалізацію цього закону?

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я хочу підтримати те, що сказав зараз Володимир Михайлович. Ми розуміємо, і Володимир Михайлович на цьому наголосив, складнощі, пов'язані з формуванням нової команди в міністерстві, доукомплектації людьми відповідних департаментів, відділів і так далі, і так далі, ми все це розуміємо, і саме тому, Іван Іванович, якщо ви можете зараз сказати, який реалістично ви взяли би термін, щоб відповісти на ті питання, які ми ставили? Знову-таки, ми розуміємо, що у вас там ще йдуть процеси навіть доукомплектації людьми фаховими і так далі. Ви нам скажіть просто, ну от який реалістичний термін, щоб ви цю інформацію могли зібрати з регіонів, структурувати? Вона і вам потрібна, і нам потрібна. Так, щоб ми просто розуміли.

Іван Іванович, прошу.

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. Дякую дуже. Перепрошую, на превеликий жаль, ми тут впираємося у спроможність міністерства, яка пов'язана з кількістю людей, які займаються питаннями обліку пам'яток, і це стосується в тому числі вилучення, внесення і всіх проблемних питань, які пов'язані з обліком пам'яток, на превеликий жаль. Мені би справді хотілося, щоб це було швидше. Ми впродовж двох тижнів постараємося цю інформацію, яку потрібно надати, зібрати і надати. Справді, ми розуміємо, що це питання декомунізації, деколонізації, деімперіалізації є надзвичайно важливим, воно для нас є одним з пріоритетів.

Власне, коли ми звітували про 100 днів роботи нового уряду, то ми включили цифру про те, скільки пам'яток було позбавлено статусу або не занесено в реєстр, попри те, що такого показника власне у програмі дій уряду не було, але ми його додатково додали, тому що ми розуміємо, що це питання є надзвичайно важливим. І власне я буду працювати над тим, щоб наша робота в цьому напрямку також пришвидшилася.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пане Іване, з ким безпосередньо комунікувати з цього питання, з вами? Тобто ви будете куратором цієї теми?

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. Так.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Я радий пане Іване, що ви особисто за це беретесь.

Давайте так, щоб не було воно, знаєте, оце от після свят, щоб воно так не поїхало там на після Різдва, два тижні – не два тижні, але от до Різдва точно зберемось. І я сподіваюсь, що ви зберете все і самі будете бачити, і так далі. Ми

дякуємо за те, що ви орієнтуєтесь на два тижні, але, в принципі, ми більш в цьому сенсі готові вам дати трошки часу. Давайте от два тижні домовились, але якщо щось, то до свят щоб ми все одно зібралися і це би обговорили. Добре, домовилися?

В'ЯТРОВИЧ В.М. І велике прохання, пане Іване, все-таки згідно цієї структури запит інформації, яке ми сформулювали, тому що саме така структура дає можливість нам узагальнити інформацію. Будь-які інші, якщо ми будемо дуже довільно ставитися до отриманої інформації, ми отримаємо хаос, тому що даних багато, нам треба мати можливість їх узагальнити. Тому прошу от по цьому листу, який підписаний головою, я вважаю, що це в принципі структура, яка найкраще надається для узагальнення потім цієї інформації.

Якщо у вас є якісь бажання вдосконалити її, давайте обговоримо це. Але мені задається, що в принципі так, як воно сформульовано, воно дає можливість якраз нормально працювати з великим об'ємом інформації.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я підтримую Володимира Михайловича. Я вважаю, що воно ж і вам буде простіше далі з цим працювати, і самим же відслідковувати, і так далі. Отже, колеги, по цьому домовились.

Наступне питання, яке сьоме, це питання про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України про затвердження списку історичних населених місць України від 26 липня 2001 року за номером 878.

Володимир Михайлович, будь ласка, прокоментуй.

В'ЯТРОВИЧ В.М. От це ще один "довгобуд", скажімо так, питання, яке ми вже актуалізуємо перед третім, здається, напевно складом уряду чи Міністерством культури. Але, тим не менше, воно досить залишається актуальним і воно буде доти актуальним, допоки ми його нарешті не вирішимо.

Отже, про що йдеться? Постанова 878, яка існує в теперішній абсолютно ганебній редакції, перепрошую, яка дозволяє ворогу і Росії використовувати це в своїй пропаганді в п'ятій колонії в Україні, проводити відверто антиукраїнську пропаганду, опираючись при цьому на абсолютно урядовий документ. Справа не тільки в тому, що в цій постанові досі фігурують такі назви, як Дніпродзержинськ, Кіровоград, Дніпропетровськ і решта комуністичних назв, які вже давно перейменовані. А справа ще і в тому, що в багатьох містах українського Сходу і особливо Півдня в постанові фігурують відверто фальшиві дати їх заснування і перші згадки, дати, що базуються абсолютно на російській пропаганді, які досі використовує російська пропаганда і міфологія, про те, що ці міста з'явилися тільки в той момент, коли сюди прийшла російська цивілізація, яка заснувала їх.

Найяскравіший приклад – це Одеса, головне місто нашого Півдня, 600-річчя першої згадки, про яке відзначали в постанові Верховної Ради ще 10 років тому, а в урядовому документі досі стоїть не 1415 рік, а досі 1794 рік, який безперечно створений російською пропагандою, Катерина II і так далі. І таких прикладів, на жаль, російських фейків і російської пропаганди в цій постанові повно. Севастополь і Сімферополь у версії російських пропагандистів і, на жаль, цієї постанови засновані

в 1780-х роках, Ялта – в 1837, Дніпро, в постанові навіть не Дніпро, а Дніпропетровськ – в 1778 і так далі. Тобто вказані дати набагато років, а часом набагато століть пізніше за реальні дати заснування цих перших згадок цих відповідних поселень.

Ну і ми вже неодноразово про це говорили. Давайте нарешті це зробимо, покладемо край цій ганебній ситуації і для цього все, що потрібно, щоб Кабінет Міністрів вніс зміни до цієї постанови. Це мова іде навіть не про закон, мова іде про постанову. Для цього потрібно виправити комуністичні та імперські назви на сучасні, по-перше. По-друге, вказати реальні, а не російські пропагандистські дати їх заснування чи перші згадки про них. Не ідеться в жодному разі про те, щоб перегинати палицю в інший бік і визначати дати заснування якимось політичним рішенням, як це робили вже в своїй постанові в 2001 році щодо Києва чи Полтави. Ідеться про закріплення на державному рівні реальних дат, що спираються на історичні факти. Зволікання з вирішенням цього питання може мати значно серйозніші, в тому числі безпекові наслідки, ніж може здаватись на перший погляд. Тому хотілось би почути знову-таки від представників уряду відповідь, коли нарешті будуть ухвалені відповідні зміни до цієї постанови при тому, що це питання обговорювалось, опрацьовувалось так само з Інститутом національної пам'яті, який готовий включитися, допомогти як урядова структура для підготовки і відповідно винесення на ухвалення відповідної постанови.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Іване Івановичу, я що хочу сказати? Підтримую те, що сказав Володимир Михайлович, знову-таки, знаємо про ваші об'єктивні складнощі, але мені здається, може я помиляюся, мені здається, що з цією постановою розібратися трошки простіше ніж з попереднім питанням, бо там дійсно великий обсяг інформації і так далі, але підтримую Володимира В'ятровича в тому, що це використовується і ворогом широко насправді. Ми знаємо про це, постійно це чуємо, отже це треба зробити відповідно. І я так розумію, що і пан Олександр Алфьоров з всією командою Інституту національної пам'яті готовий вам у цьому допомогти, і от у нас запрошена Руслана Вікторівна Маньковська, керівниця Центру досліджень історико-культурної спадщини України Інституту історії України Національної академії наук, доктор історичних наук, професорка. Я думаю, що і науковці допоможуть.

Ну давайте, пане Іване, знову-таки, можна в принципі навіть не зараз, так, але бажано в робочому порядку просто нам в комітеті повідомити, знову-таки, який там критичний строк. Я чому кажу не прямо зараз, тому що дійсно я думаю, що вам треба скоординувати, до речі, ми ж теж готові допомогти, ми як народні депутати і наші помічники, і наш секретаріат, ви ж знаєте, що ми завжди готові там підставити плече в цій роботі. Так що без всяких там вагань звертайтеся до нас теж. Тому й кажу, що може зараз не треба нам давати конкретний термін, тому що я пропоную, щоб ви скоординували всіх, хто міг би вам в цьому допомогти. І тоді нам просто в чаті комітету, де ви присутні, до речі, я просив би адміністраторів до нашого чату пані Богдану долучити. Я думаю, що їй буде корисно теж бути в чаті нашого комітету. То ви нам просто повідомте, добре, Іване Івановичу?

ВЕРБИЦЬКИЙ І.І. Якщо можна, я кілька слів скажу. Дякую дуже за те, що піднімаєте це питання. Власне воно теж дуже важливе. Ми абсолютно це підтримуємо. Власне, ми хочемо стратегічно підійти до цього питання, оскільки постанова про визначення населених пунктів історичними в тому числі покладає на органи місцевого самоврядування певні зобов'язання з приводу охорони культурної спадщини в цих населених пунктах. Відповідно ми знаємо про існування багатьох населених пунктів, у яких ініціативи є щодо виключень з цього переліку через бажання різних стейкхолдерів, щоб спростити собі життя, зменшивши процедури, пов'язані з охороною культурної спадщини.

Через це власне те рішення, яке було розроблено міністерством, полягає в тому, щоби не вносити напряму в першу чергу зміни в цю постанову, а прийняти порядок внесення змін в цю постанову і після цього власне їх внести для того, щоби мати запобіжник від того, що з'явиться дуже багато представників різних населених пунктів, які захочуть, наприклад, виключати свої населені пункти для того, щоб не розробляти там, наприклад, історико-архітектурний опорний план.

Відповідно цей порядок внесення змін в постанову вже поданий на розгляд Кабінету Міністрів, ми зараз працюємо з секретаріатом для того, щоб він найшвидше був затверджений урядом. І після цього ми власне зможемо безпосередньо по кожному з місць, де потрібно вносити зміни, зокрема і з приводу назви, і з приводу заснування, власне ми могли ці зміни якнайшвидше провести.

Власне, ми вже мали консультації з Одеською обласною військовою адміністрацією з цього приводу, бо розуміємо, що це дуже важливе питання. І, більше того, ми хочемо покласти на обласні адміністрації обов'язок впродовж певного часу власне переглянути цей перелік, який є в постанові, для того щоб ці зміни якнайшвидше були здійснені і ті речі, про які говорив пан Володимир, справді в постанові з переліком більше не фігурували.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я особисто підтримую підхід. Давайте так, Іван Іванович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Можна?

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, Володимир Михайлович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я не впевнений, що це раціональний підхід. Мені здається, що ми дуже ускладнюємо процес, постанову щодо порядку реалізації постанови, ну це... Ми так процес можемо затягнути просто на роки. Якщо будуть передбачені знову-таки якісь там погодження з місцевими органами і так далі, замість того, щоб зробити важливий крок, який може зробити уряд безпосередньо, який абсолютно в компетенції уряду, ми підемо на якусь чергову петлю обговорень, яка невідомо коли закінчиться.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимир Михайлович, у мене яка пропозиція? Дивись, я розумію про що каже пан Іван, він каже про відомі нам всім і нам з тобто особисто, я

не скажу, акти саботажу певних наших ініціатив і урядових ініціатив, але ж ми знаємо, що таке траплялося, на жаль, тому я розумію, чому саме Іван Іванович каже про такий підхід.

У мене яка пропозиція власне? Іван Іванович, ви мені, будь ласка, скиньте або сам по собі документ, або хоча би його номер. У нас імовірно сьогодні буде зустріч з Прем'єр-міністеркою України, я це питання підніму, я скажу, що це треба пришвидшити. І ми з Володимиром Михайловичем точно будемо, ми вже домовилися, в п'ятницю разом на годині запитань до Уряду і ми це теж офіційно підніmemo на годині запитань, просто щоб воно було зафіксовано навіть як таке запитання від комітету. Хтось з нас – або Володимир Михайлович, або я – візьmemo слово і це теж підніmemo.

Тоді я пропоную, Володимире Михайловичу, це навіть не компроміс, давайте ми це зробимо на цьому тижні. Якщо ми побачимо, що, може, там певні є ускладнення потенційні з тим, щоб рухатися таким шляхом, повернемося до вашої пропозиції, якщо ми з'ясуємо з вами, що саме з такими запобіжниками проти, скажімо, зволікання з цим процесом, щоб я різких слів не вживав, то тоді нехай реалізується той сценарій, про який Іван Вербицький нам зараз говорить.

Микито Руслановичу, дивіться, мені здається, що можна говорити про якісь додаткові процедури, прописування додаткових процедур щодо включення-виключення населених пунктів до цієї постанови, але давайте таки підемо по звичайному шляху щодо перейменування і передатування, щоб не клались в довгу шухляду.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, слухай, якщо вони зараз це швиденько в Кабміні зроблять, і вони зможуть це швидко зробити, не озираючись постійно через плече на оці от постійні, ти ж пам'ятаєш, як були скарги...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Та я боюсь, що навпаки, щоб зараз ця додаткова процедура не дала додаткових можливостей для саботажників на місцях.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні-ні, ну так, дивись, ми ж тобою обидва її читали. Значить, власне зараз Іван Іванович ще продублює, можна буде ще і перевірити. Я якраз підтримую той підхід, тому що він спрощує, він якраз створює запобіжники проти блокування, а не затягує. То вони зможуть швидко це зробити, не озираючись постійно на якісь там листи, звернення колективні, індивідуальні і так далі, на що вони як уряд мають реагувати так само, як ми на комітеті. Але ми більш вільні в цьому сенсі. Ти ж пам'ятаєш, що там, на жаль, є ситуації, коли звернення громадськості, воно блокує процеси і воно затягується. А вони хочуть навпаки.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито, якраз моя проблема в тому, що я пам'ятаю, що уряд і швидко - це важко сумісні речі. Тому я власне пропоную простіший варіант, а будь-який ускладнений, ну вони мене лякають, що ми даємо додаткові можливості ще затягнути.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я пропоную з цим питанням розібратись до кінця цього тижня, і тоді, якщо буде, що ми будемо обидва бачити, що до нього треба повернутись, ми повернемося. Я думаю, що ми з міністерством точно знайдемо разом такий варіант вирішення цього питання, який буде і швидкий, і надійний, і захищений від можливих там маніпуляцій.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Гарзд.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ось так я пропоную на цьому, значить, зупинитись.

Так, колеги, я що хотів сказати. Ми з Володимиром Михайловичем будемо ще на "годині запитань до Уряду" може офіційно, а може не офіційно піднімати питання про той закон, який наробив багато галасу...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито Руслановичу, якщо можна, це якраз те, з чим я хотів виступити в "Різному".

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, да, значить.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Щоб ввести колег в курс справи, давайте я зразу буду...

ПОТУРАЄВ М.Р. Я власне до цього хотів перейти. Я так і думав, що я попрошу вас, Володимире Михайловичу, прокоментувати це. Значить, можливо, можливо я не знаю поки, чи це вдасться, бо там же часто буває, що відразу після "години запитань до Уряду" відбувається засідання Кабміну, якщо вдасться, то хто буде там особисто присутній, щиро запрошую. Я так попередньо говорив з паном Тарасом Качкою і ще буду говорити з Віктором Євгеновичем Єленським, щоб може вони би зайшли до нас і ми спокійно би обговорили от цю ситуацію з тією урядовою ініціативою, яка знову-таки викликала так, м'яко скажемо, неоднозначну реакцію, це, колеги з Міністерства культури, ви не турбуйтеся, це ж не ваша історія, тут у вас питань жодних. Значить, тому так. Ну і я хочу сказати, що ми тут, наскільки мені відомо, є спільні єдині в наших пересторогах, я так теж м'яко скажу, щодо того законопроекту, тому що ми вважаємо, що він створює серйозні небезпеки для мовної політики, для її там фундаментальних речей у мовній політиці. Тому я зараз передам слово Володимирі Михайловичу.

Якщо вдасться, колеги, я всіх заздалегідь поінформую, після "години запитань до Уряду" зберемося у нас у комітеті, поговоримо, хто не буде, там Zoom зробимо звичайно, а хто буде особисто, то особисто, але якщо вдасться. Але принципово ми домовилися з паном Тарасом, що така зустріч обов'язково буде, просто я не можу вам прямо зараз гарантувати, що вона буде у цю п'ятницю, ми спробуємо це організувати, щоб у цю п'ятницю було, але я чітко сказав, що ми, колеги, без детального обговорення цього тексту, ми точно не готові його підтримувати. Ну ми його і так не готові підтримувати, якщо буде без обговорення, але саме для того ми хотіли, щоб все ж таки почався би діалог нормальний, бо голосувати в залі, нам же голосувати, а ми знову-таки не у захваті від тієї ініціативи в тій редакції, в якій вона зараз існує.

Отже, я на цьому Володимирі Михайловичу передаю слово, він, колеги, вас там теж доінформує, і після того будемо закінчувати.

Володимире Михайловичу, будь ласка, тобі слово.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Власне хочу запропонувати, щоб на наступному засіданні комітету ми розглянули питання про стан реалізації державної мовної політики з двох причин. Маємо зараз пані Богдану, яка як заступниця міністра культури буде займатися цим питанням, це хороша причина. Погана полягає в тому, про що вже говорив Микита, маємо "цікаві" ініціативи окремих органів влади та посадовців, які, на мою думку, намагаються розбалансувати державну мовну політику. І я вважаю, що це створює небезпеку національній безпеці і може викликати політичну напругу у дуже непотрібний для країни час і в парламенті, і в суспільстві.

Отже, про що йдеться? Йдеться про останні скандальні ініціативи Державної служби з етнополітики і свободи совісті і Офісу євроінтеграції та Віце-прем'єр-міністра Тараса Качки, наприклад, зміни до мовних норм освітніх законів, які, як ми дізналися, надіслані на погодження Орбану, але які в очі не бачили ні народні депутати, ні українське суспільство. Або, наприклад, законопроект про начебто посилення захисту прав національних меншин, який вже надісланий ДЕСС на погодження міністерствам і відомствам, який, на жаль, пропонує вкрай небезпечні зміни не лише до Закону про нацменшини, який, до речі, ми з вами спільно всі готували, який визнаний нормальним, європейським, але й пропонує зміни до Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної". Я дякую, до речі, міністерці пані Тетяні Бережній, яка надіслала ДЕСС по суті розгромний висновок міністерства на цей законопроект, докладно розписавши його небезпеки. Тобто це створює сподівання, що у нас в цьому питанні є абсолютний консенсус.

Так само дякую Уповноваженій із захисту державної мови Олені Івановській, яка надіслала висновок про неможливість погодження цього законопроекту як такого, що суперечить Конституції, звужує сфери функціонування державної мови і загрожує національній безпеці. Але, на жаль, є всі підстави вважати, що ні ДЕСС, ні Офіс євроінтеграції принаймні станом на тепер не збираються рахуватися з позицією Мінкульту, який, нагадую, насправді є відповідальним за мовну політику, з позицією Уповноваженої із захисту державної мови, не кажучи вже про позицію експертних громадських середовищ, обурених такими діями. Це абсолютно ненормально, коли ледь не 90 відсотків пропонованих змін до законодавства про нацменшини стосуються саме мовних питань і кардинально суперечать державній мовній політиці і позиції відповідальних за цю політику органів державної влади. Замість того, щоб вести нормальний інклюзивний діалог, враховуючи позицію української громадськості, експертів з мовної політики, народних депутатів і профільних галузей мовної політики, інституцій, ДЕСС і Офіс євроінтеграції разом з паном Качкою намагаються далі штучно протиставляти національні меншини решті українського суспільства і зробити їх заручниками своїх небезпечних законодавчих ініціатив.

Для мене насправді, знаєте, ще додатковою останньою краплею, яка змусила порушити це питання саме тут сьогодні на засіданні нашого комітету, стало зібрання, яке було організоване минулого тижня ДЕСС і Офісом євроінтеграції, 27 листопада,

на якому ретельно підібраний склад учасників, переважно з представників національних меншин, мали створювати відповідне тло для просування цих вищезгаданих мною ініціатив. Серед великої кількості запрошених були по одному представнику від освітнього комітету і від нашого. Запрошували Сергія Бабака і пані Євгенію Кравчук відповідно. Однак ні Бабак, ні Кравчук не змогли взяти участь в цій дискусії і керівники відповідних комітетів делегували інших представників: Наталю Піпу від комітету освітнього і мене від нашого комітету. Але обом нам було відмовлено в доступі, пані Наталі, яка перебувала у Львові, під приводом того, що немає технічної можливості виступити онлайн, що виглядає дуже дивним, а мені просто тому, що запрошення нібито було персональне для Євгенії Кравчук. І якщо вона не може прийти, то відповідно нам не потрібно нікого іншого з комітету, який займається цими питаннями.

І це все відбувається насправді на тлі відвертого блокування тими самими людьми, які це організовують, законопроектів, які відповідають цілям і завданням мовної політики і при цьому якраз захищають права меншин, які реально потребують цього захисту. Наприклад, я маю на увазі урядовий законопроект 14120 про правильний переклад Європейської хартії мов, який ми тут одноголосно підтримали, але якого знову на цей тиждень немає в порядку денному засідань нашої Верховної Ради України.

Я принагідно, до речі, знову-таки закликаю пана голову, а також всіх колег депутатів, урядовців виправити сьогодні через керівництво монобільшості Погоджувальної ради цю ситуацію і включити проект на цей пленарний тиждень. Знаю, що пані Тетяна Бережна це підтримує і буде сьогодні чергова Погоджувальна, прошу знову нагадати про цей законопроект.

Інший законопроект, який знову-таки ніяк не потрапить в порядок денний і серед авторів якого є багато членів нашого комітету, це законопроект 13072, який спрямований на створення україномовного середовища в закладах освіти, але водночас і посилює гарантії використання мов національних меншин в освітньому процесі. Проект розроблений за безпосередньої участі Офісу євроінтеграції, але, на жаль, як бачимо, цим самим офісом саме на тепер і гальмується.

Тому пропоную розглянути на наступному засіданні комітету питання про стан реалізації державної мовної політики, запросивши пана Єленського, пана Ількова, представників Мінкульту, Уповноваженого із захисту державної мови, щоб допомогти всім посадовцям зрозуміти важливість цілісної державної програми мовної політики, а також зміст понять "інклюзивність" і значення нормального діалогу з парламентом і суспільством. Тк як у нас в країні відбуваються ширші процеси повернення суб'єктності парламенту, давайте і в цьому питанні теж проявимо кроки, які будуть спрямовані на зміцнення цієї суб'єктності.

І, пані Богдана, я розумію, що вам зразу доведеться, як кажуть в Україні, з моста в воду, включатися в це питання, але воно насправді дуже чутливе і дуже розраховую на вашу активну участь в обговоренні цих питань. І якщо конкретно про ті дві законодавчі ініціативи, про стримування їх, для того щоб не розбалансовувати державну мовну політику.

Дякую за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Підтримую Володимира Михайловича. І передаю слово Миколі Леонідовичу Княжицькому. Миколо Леонідовичу, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Я повністю підтримую те, що Володимир сказав. Принагідно хотів би звернути увагу просто пані Богдани. У нас є державна програма з підтримки української мови, якої дуже довго не було, і закон вимагає її існування, її прийняли, але це абсолютно декларативний папірець, який було б і є сенс направити, наповнити змістом і фінансами, особливо коли формується бюджет, бо підтримка української мови зараз, коли на міжнародному рівні іде така атака, в тому числі на українську мову, яку ми бачимо, мені здається є вкрай важливою.

Крім того, пане голово, хотів би, щоб, я підтримую таке засідання, я б взагалі запропонував би зробити декілька тематичних засідань. Нам все ж таки треба голову ДЕСС запросити для того, щоб обговорити ситуацію з заборонаю російської церкви, і теж я би ініціював засідання щодо демографічної політики, це відповідальність нашого комітету. Ми ніколи цього не робили. Що стосується наших біженців, переселенців, особливо те, що стосується їхніх культурних, в тому числі освітніх потреб, ми могли би зробити окреме засідання і запросити представників тих міністерств і відомств, які співпрацюють з нашим комітетом або нам є підзвітні, а це крім Міністерства культури, інші відомства, але це окрема тема, яка відповідно до розподілу обов'язків є за нашим комітетом. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу. Я підтримую вашу пропозицію. Давайте це готувати.

Я вважаю, що мовна політика з урахуванням тих процесів, які очевидно розпочалися без попередніх консультацій із громадськістю, із науковцями, із відповідними інституціями, із нами, і це прикро, що так воно пішло, і виникають конфліктні ситуації там, де їх не мало би виникати.

Я думаю, що це давайте поставимо як пріоритет щодо реалізації мовної політики, і ті теми, які запропонував Микола Леонідович, також наступними відпрацюємо і відповідно проведено такі тематичні засідання комітету.

Олена Олександрівна Ковальська, будь ласка, раді вас бачити як завжди.

КОВАЛЬСЬКА О.О. Вітаю всіх! Дякую за пропозиції по засіданнях комітету.

Я би хотіла прокоментувати це. Це дуже правильна ініціатива, але я би запропонувала трошки інакше побудувати алгоритм. Я би йшла зверху до низу, тому що, по-перше, після того, як переформувався портфель віцепрем'єра по гуманітарній політиці, це було зроблено з ціллю синхронізувати всі гуманітарні напрямки і з'єднати їх з єдиною стратегією і єдиною ціллю, тут і питання і демографії, і ідентичності, і всіх-всіх питань, тому я би йшла в цьому напрямку таким чином: я зробила би засідання за участі віцепрем'єрки і профільних міністрів, де б об'єднали би наші думки взагалі по політиці гуманітарній в цьому напрямку, по стратегічним напрямках, а вже потім поділила їх на треки – демографічний, ідентичний, культура,

освітній і так далі, і так далі. Ну от я б ішла таким чином, знаючи, як ми зараз будемо будувати цю роботу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пані Олено! Якщо дозволите, пане голово, вибачте. Я дуже коротко. Я хочу підтримати те, що пані Олена сказала, і принагідно, от їду і бачу, що вона присутня, хотів сказати і вас попросити, от є мій законопроект про засади демографічної політики, який вже понад рік лежить комітетом затверджений. Він не є провладний чи опозиційний і не мій персонально, його підписали представники з різних фракцій. У нас була спроба маленька з міністром Чернишовим і віцепрем'єром займатись переселенцями і біженцями не дуже ефективно. Цей законопроект якраз узагальнює всі потреби, напрямки, пов'язаних з демографією, це і біженці, і переселенці, і народжуваність, і все інше. І я думаю, що він став би в нагоді новій віцепрем'єрці через те, що там прописано створення спеціального фонду демографії, і уряд міг би користуватись цим. Тому я абсолютно підтримую те, щоб ми це зробили у повній співпраці з новою віцепрем'єркою - міністеркою культури і обговорили всі ці напрямки.

Притому все ж таки, оскільки Володимир Михайлович поставив питання мови як ключове і важливе зараз, може ми би так компромісно зробили: зараз ми зібрались і поговорили по мові і окремо би зробили зустріч з віцепрем'єркою, обговорили всі напрямки демографічної політики, всі напрямки гуманітарної політики, так як це пані Олена запропонувала.

Дякую.

КОВАЛЬСЬКА О.О. Да, давайте так зробимо, тим паче, що нова омбудсменка, ну вже не сильно нова омбудсмен по мові, їй потрібно теж, знаєте, трошки навести різкість в напрямках діяльності. І я підтримую таку історію. Що б ми не обговорювали, мова, тут немає ніяких заперечень, що це буде один із центральних треків будь-якої стратегії, пов'язаної з людським капіталом, з гуманітарною політикою, з демографією, з усім. Тому я підтримую цю ідею.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Ну ви ж, Олено Олександрівно, ви ж розумієте, чому ми з паном В'ятровичем кажемо про те, що мову ми все ж таки зараз винесемо вперед окремо, тому що, на жаль, на жаль, була порушена логіка, яка вже у нас була насправді колись. Нормальна ж була співпраця у нас з Офісом євроінтеграції і так далі. Тобто спочатку все ж таки відпрацювання таких чутливих питань з фахівцями, з громадськістю, з депутатським корпусом, а потім уже рух по офіційному треку, тим більше якщо це вже йде десь на наших європейських партнерів в Брюсселі, в Страсбурзі або в окремих столицях неєвропейських. От вона, на жаль, була порушена, ця логіка і саме тому ми змушені, ми змушені от так робити зараз.

Але повністю підтримую Миколу Княжицького і вашу пропозицію підтримую, давайте от таким чином. Так? Ну оскільки треба не поглиблювати цей конфлікт, так, а треба нам навпаки його залагодити, щоб ми далі спокійно рухалися напрямком нашої євроінтеграції, не порушуючи при цьому базових фундаментальних речей в першу чергу там в мовній політиці. Так? І от таким чином зробимо по мові окремо,

оскільки просто час вимагає цього. Так? А далі зробимо абсолютно відповідно до вашої пропозиції, яку ми, як бачите, всі підтримуємо. Дякую за те, що ви її внесли.

Володимире Михайловичу, ти хотів ще щось прокоментувати?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ви вже майже все сказали, буквально дві секунди. Абсолютно підтримую, що нам треба було б провести якусь нараду ширшу в контексті гуманітарного блоку. Я дуже тішуся, що у нас є нарешті віцепрем'єр з гуманітарних питань вперше з 2019 року, це дає можливості трошки ширше розглядати цю політику. Але разом з тим, так, нам треба терміново все-таки зібратися по мовних питаннях, тому що тут мова вже йде про конкретні законодавчі ініціативи, які потребують нашої реакції.

Користаючись нагодою, між іншим хочу сказати, що пані Івановська (*нерозбірливо*) і її реакція на ці ініціативи абсолютно коректна. І в рамках передбачених в неї повноважень (*нерозбірливо*) дуже фахово підготовлено. Тому я думаю, що тут вона є абсолютно нашим союзником у цьому питанні. Тому давайте спочатку мовні, а потім ширше поговоримо взагалі про питання гуманітарної політики включно з тим, що сказав Микола, питання роботи з українцями за кордоном. Тому що справді це один з цих напрямків, який, на жаль, зараз може бути абсолютно занехаяний, але який дуже потрібний.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, на цій, як-то кажуть, конструктивній ноті я хочу всім подякувати за роботу. Я думаю, що ми прийняли важливі рішення, розуміємо, які у нас там таймлайни на найближчий час і на період до Різдва, так що продовжуємо працювати, готуємося.

Про п'ятницю ми з Володимиром Михайловичем повідомимо всіх колег окремо.

Колеги, на цьому засідання Комітету оголошую закритим.

Всім дякую за роботу, дякую за присутність.

Всім бажаю гарного і тихого, бажано, дня і звичайно, бажано, спокійної ночі, якщо вона, дякуючи нашим Збройним Силам і протиповітряній, протиракетній обороні у нас буде тиха і спокійна.

Дякую, колеги. До побачення!

І до зустрічі!